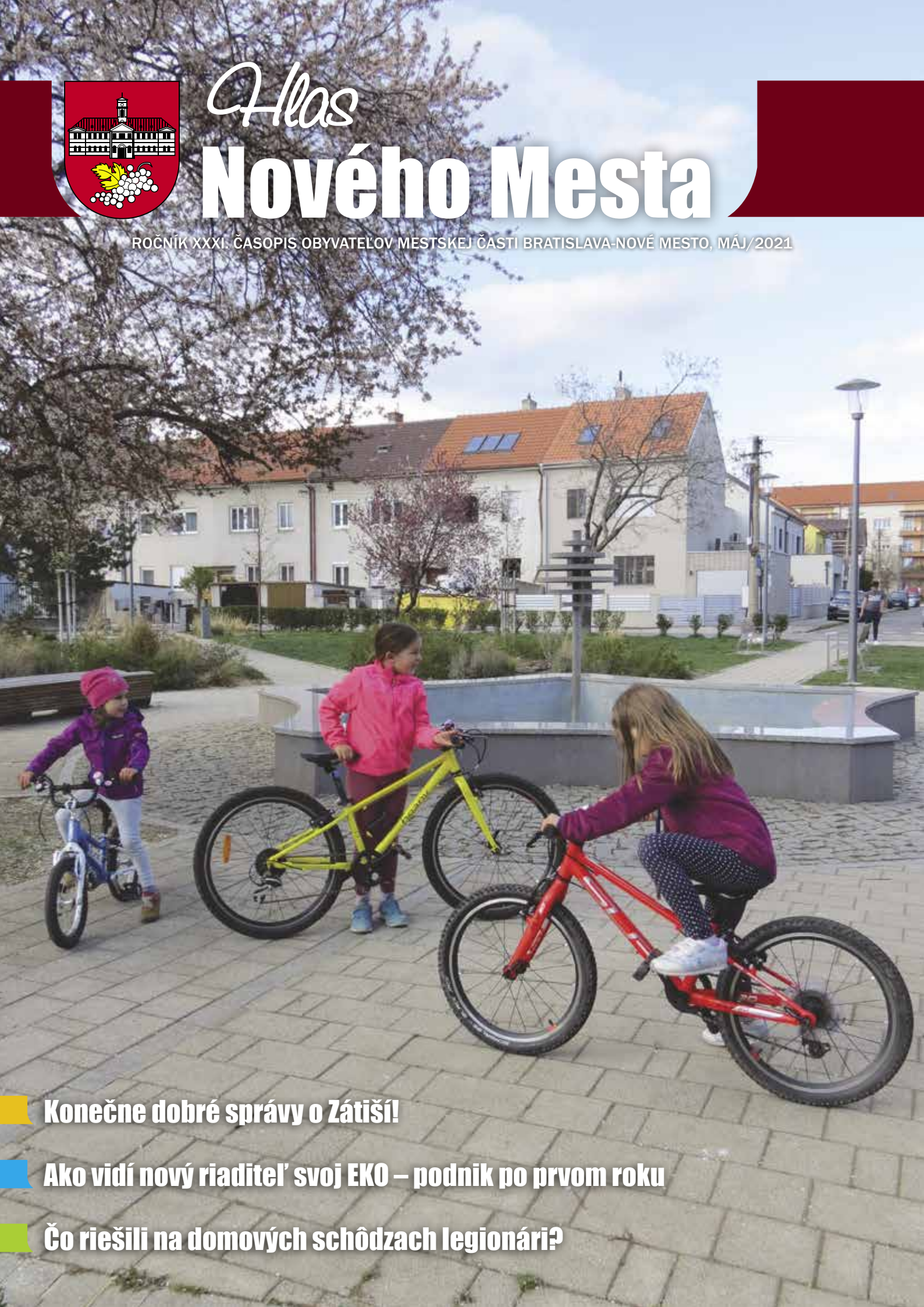

Hlas Nového Mesta

ROČNÍK XXXI. ČASOPIS OBYVATEĽOV MESTSKEJ ČASTI BRATISLAVA-NOVÉ MESTO, MÁJ/2021

Konečne dobré správy o Zátiší!

Ako vidí nový riaditeľ svoj EKO – podnik po prvom roku

Čo riešili na domových schôdzach legionári?

Milí čitatelia!

po neveľmi teplom začiatku jari sme sa konečne dočkali slnečných dní. Šťastní majitelia predzáhradiek, no aj tí, čo sa dobrovoľne starajú o kúsok pôdy pred panelákom, viac nečakajú. Veď okopávanie a výsádzanie nie je v žiadnom inom období roka také radostné, ako práve teraz. Hlavičky tulipánov, narcisov aj sirôtok rozveselili ulice a parky. A keď sa nad nimi zabeľujú korunky kvitnúcich čerešní, dodajú okoloidúcim optimizmus, v dnešných dňoch tak naliehavo potrebný.

Mestskú časť čaká množstvo práce. Rekonštrukcie, ale aj spolupráca na rozsiahlejších projektoch, k akým patrí napríklad nová podoba lokality Zátiešie. Po rokoch pravidelných likvidácií skládok odpadu, hľadania strechy nad hlavou pre tých najchudobnejších a boja s ďalšími neduhmi modernej doby si obyvatelia z okolia vydýchli. Plány na ďalšie využívanie územia dávajú nádej, že poriadok sa sem vráti natrvalo.

Po prvom roku vo funkcii sme sa pozhovárali s novým riaditeľom EKO – podniku VPS. Aj keď do jeho práce zasiahla korona, obmedzenia a súvisiace výpadky financií, on kráča za svojimi cieľmi. Či už je to hľadanie nového sídla firmy, odbúravanie vizuálneho smogu z novomestských ulíc, alebo snaha o lepšie využitie potenciálu tržnice a Kuchajdy. Je dobre, že sa pri tom môže oprieť o zanietený tím spolupracovníkov.

Novomestské školy boli v posledných týždňoch tichšie, napriek tomu sa v nich všeličo dialo. Viacerí pedagógovia poslali do redakcie informácie o svojich šikovných zverencoch a my vám ich s radosťou prinášame.

Posledný článok zo série o Legiodomoch dáva nahliadnuť do každodenného života ich obyvateľov. S úsmevom som si uvedomila, že nejednen súčasný problém riešili už naši starí otcovia.

Jana Škutková

Z obsahu čísla:

**Aj malé zmeny
k lepšiemu inšpirujú** str. 5

**V obnove verejných budov
Slovensko zaostáva** str. 10

**Prít'azlivejší parčík
na Husovej** str. 11

**Myslieť ekologicky
sa vyplatí** str. 14

**Novinka v ponuke
knížnice: e-knihy** str. 18

**S Ľubomírom Feldekom
o čítaní detí** str. 19

Obálka:

*„Pre nás je jar najkrajšia
na kolesách...“*

Snímka Jana Škutková

Vydáva Mestská časť Bratislava-Nové Mesto,
IČO: 00603317

Adresa: Miestny úrad Bratislava-Nové Mesto,
Junácka 1, 832 91 Bratislava,
tel.: 02/4925 3136, redakcia: hlas@banm.sk,
inzercia: tlac@banm.sk, www.banm.sk/casopis/
Mesačník, dátum vydania 30. 4. 2021,
obyvateľom mestskej časti sa distribuuje bezplatne.

Redakčná rada:

Predseda: Mgr. Rudolf Kusý,
členovia: Mgr. Branislav Filipovič, MBA,
Ing. Libor Gašperík, JUDr. Tomáš Korček, PhD.,
Vladimír Volf, Mgr. Peter Weiss, Ing. Jana Škutková,
Mgr. Marek Tettinger,

tajomník: Mgr. Ján Borčín.

Jazyková úprava: Mgr. Zuzana Ščibranyová.

Grafická úprava: Martin Lovas.

Tlač: Komárňanské tlačiarne spol. s r. o.

Náklad: 24 200 výtlačkov. Číslo 5/2021.

ISSN 1339-7990. EV 3920/09.

Niekedy im závidíme...

8. máj je Medzinárodný deň sťahovavých vtákov

Mnohí ľudia sa na jar potešia, keď vidia, že sa k nám vrátili zo svojich zimovísk v teplých krajinách. Bociany, lastovičky, belorítiky, penice, dážďovníky... Zakaždým je v tom aj kus uznania za výkon – veď neraz majú za sebou tisíce preletených kilometrov. Ako ale trafia trebárs do Afriky a zasa naspäť? Vedci už dávnejšie zistili, že lietajú po tých istých trasách a riadia sa prevažne zemským magnetizmom. Slnko, hviezdna obloha, prípadne krajina pod nimi slúžia len ako dodatková orientácia. Majú to vrodene. Takisto ako časy, kedy treba na cestu vyštartovať. Jednotlivé druhy vtákov „vedia“, ako dlho im prelet potrvá, a tak príslušné termíny dodržiavajú – aj bez kalendára.

Za nepojazdné a vyradené autá na verejných priestranstvách sa bude platiť nová daň

Nové Mesto má novú zbraň na nepojazdné autá, ktoré dlhodobo zaberať verejné plochy v mestskej časti. Miestne zastupiteľstvo na svojom rokovaní 18. marca schválilo novú sadzbu dane za užívanie verejného priestranstva – platiť ju budú majitelia vozidiel:

- bez evidenčného čísla,
- trvalo alebo dočasne vyradených z evidencie,
- ktoré sú zjavne nepojazdné a poškodzujú alebo ohrozujú životné prostredie či narušajú estetický vzhľad obce, chránenej časti prírody a krajiny.

Schválená sadzba dane je 1,80 eur za jeden meter štvorcový a deň. Rovnakú výšku dane za státie nepojazdných vozidiel má napríklad mesto Banská Bystrica. Mestská časť prišla so zavedením tejto sadzby dane „vzhľadom na vše-

obecný problém s nedostatkom parkovacích miest v mestskej časti, ktorý ešte komplikuje státie nepojazdných vozidiel na verejných priestranstvách“. Nové Mesto vychádza z pozitívnych skúseností z iných miest na Slovensku, v ktorých sa po zavedení dane za užívanie verejného priestranstva za státie takýchto nepojazdných vozidiel značne znížil ich počet. Účinnosť všeobecne záväzného nariadenia, ktoré v Novom Meste zavádza novú sadzbu dane, začne plynúť od 1. mája 2021.

Miestne zastupiteľstvo prijalo aj dôležité rozhodnutie pre oblasť parkovania – mestská časť bude v rámci regulovaného parkovania jednou spoločnou zónou. Pre ďalšiu fázu novej parkovacej politiky schválili poslanci zaradenie ďalších lokalít Nového Mesta do zóny regulo-

vaného parkovania, ktoré mestská časť spustila vlani v decembri na Tehelnom poli a okolí. Do zóny boli zaradené lokality Šancová – Račianska – Pionierska, Teplická – Ľudová štvrť – Hostinského sídlisko – Zátisie – Pásienky a Kramáre. Termín ich zapojenia do systému regulovaného parkovania zatiaľ známy nie je, o podrobnostiach vás budeme informovať v ďalších vydaniach.

Ján Borčín, snímka Jana Škutkovú

Online sčítanie skončilo úspešne, nasledovať bude asistovaná forma

Historicky prvé plne elektronické sčítanie obyvateľov, ktoré sa u nás uskutočnilo od 15. februára do 31. marca, ukázalo zodpovedný a aktívny prístup Slovákov. Prostredníctvom elektronického formulára sa sčítalo 4 844 007 obyvateľov, čo predstavuje až 86 %. Podľa predpokladov Štatistického úradu SR malo túto formu sčítania zvládnuť minimálne 70 % obyvateľov. Dosiahnutý výsledok možno preto považovať za viditeľný posun v digitalizácii krajiny a schopnosti väčšiny obyvateľstva využívať informačno-komunikačné technológie.

V bratislavskom Novom Meste sa do samosčítania zapojilo 39 693 obyvateľov, čím sme dosiahli výsledok 83,77 % a k „magickej“ hranici 40 000 chýbal skutočne len kúsok. Všetkým, ktorí si splnili svoju zákonnú povinnosť a prihlásili sa k svojej mestskej časti, patrí poďakovanie. Mestská časť sa už teraz pripravuje

na druhú fázu sčítania – tzv. asistované. To bude určené tým, ktorí nemali možnosť zapojiť sa do elektronického sčítania, lebo nemajú prístup na internet. Urobíme všetko preto, aby sme vytvorili priestor aj pre tých, ktorí sa online sčítať nestihli alebo z rôznych dôvodov tak urobiť nemohli. Keď to epidemiologická situácia umožní, štatistický úrad SR spustí sčítanie prostredníctvom sčítacích asistentov. O termíne aj novomestských kontaktných miestach budeme včas informovať. Dovtedy bude navyše štatistický úrad robiť aj „dopočítavanie“ – čiže dopĺňať počty porovnávaním výsledkov s rôznymi databázami a registrami, ktorými štát disponuje.

Zapojiť sa do sčítania obyvateľov je dôležité pre dosiahnutie spravodlivého financovania samospráv na základe skutočných počtov obyvateľstva.

(red)

**EKO - podnik VPS vyhlasuje
OBCHODNÚ VEREJNÚ SÚŤAŽ
na prenájom nebytového priestoru
o výmere 526,80 m²
v objekte tržnice na Trnavskom mýte,
Šancová 112 v Bratislave.**

Súťažné podmienky OVS sú sprístupnené
a je možné ich získať na adresách:

Miestny úrad mestskej časti
Bratislava-Nové Mesto,
Junácka č. 1, 832 91 Bratislava,
sekretariát starostu

EKO - podnik verejnoprospešných služieb,
príspevková organizácia mestskej časti
Bratislava-Nové Mesto,
Halašova 20, 832 90 Bratislava
sekretariát riaditeľa, č. dv. 16

na webstránkach mestskej časti
Bratislava-Nové Mesto:
www.banm.sk/novinky

a EKO - podniku verejnoprospešných služieb:
www.ekovps.sk

Pacienti s chronickými chorobami sa môžu registrovať na očkovanie proti COVID-19 aj v zozname náhradníkov

Bratislavská župa otvorila možnosť prihlásiť sa na očkovanie pre pacientov s chronickými chorobami bez ohľadu na vek. Na prihlasovanie vytvoril Bratislavský samosprávny kraj vlastný online formulár na stránke **www.BratislavskyKraj.sk**

Ako náhradníci na očkovanie sa môžu registrovať nielen držiteľia preukazu ŤZP, ale aj pacienti s chronickými chorobami - so závažnými a stredne závažnými ochoreniami. Ide o diagnózy, ako sú

napríklad stavy po transplantáciách, onkologické a hemato-onkologické ochorenia, ochorenia pľúc, srdca, poruchy imunity a podobne. Celkovo ide o približne 40 diagnóz; ich zoznam aj poradie stanovuje Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR.

Pozor: Zoznam náhradníkov nenahrádza oficiálnu registráciu!

Systém slúži pre obyvateľov Bratislavského kraja (okresy Bratislava, Malacky, Pezinok, Senec) a nie je náhradou oficiálnej registrácie cez stránku Národného centra zdravotníckych informácií (NCZI) Ministerstva zdravotníctva SR. Aj po registrácii do zoznamu náhradníkov samosprávny kraj odporúča registrovať sa na riadny termín na stránke **vakcinacia.nczisk.sk**. Systém kraja slúži na vytvorenie zoznamu náhradníkov, ktorý Bratislavský samosprávny kraj využije v prípade, že sa na očkovací termín nedostavia všetci prihlásení uchádzači.

V prípade, že bude voľný termín na očkovanie zo zoznamu náhradníkov, musí byť zaregistrovaná osoba pripravená bezodkladne sa dostaviť do veľkokapacitného očkovacieho centra v Bratislave (Národný futbalový štadión, ul. Viktora Tegelhoffa 4), spravidla do 60 - 90 minút od prijatia telefonátu a následnom potvrdení záujmom.

(jš), snímky BSK

Od 1. apríla do 31. mája prebieha v Novom Meste preventívna deratizácia

Mestská časť Bratislava-Nové Mesto oznamuje, že na základe výzvy Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Bratislava bude v termíne **od 1. apríla do 31. mája 2021 uskutočnená celoplošná jarná deratizácia** s cieľom regulácie živočíšnych škodcov.

Deratizáciu verejných priestranstiev v Novom Meste zabezpečí mestská časť prostredníctvom odborne spôsobilej firmy. Podnikatelia (fyzické i právnické osoby) vykonajú deratizáciu v nimi spravovaných objektoch rovnako prostredníctvom oprávnených firiem. Fyzické osoby - občania zabezpečia deratizáciu na pozemkoch a v objektoch

využívaných na chov hospodárskych zvierat, v prípade známkov výskytu hlodavcov aj v pivničných a prízemných priestoroch objektov určených na bývanie. Občania môžu deratizáciu vykonať aj svojpomocne biocídnymi prípravkami dostupnými v obchodnej sieti.

Prečo je dôležité deratizovať v rovnakom termíne?

Myšovité hlodavce disponujú vysokou reprodukčnou schopnosťou, pričom za vhodných podmienok dochádza k ich premnoženiu v infraštruktúre ľudských sídiel alebo vonkajších priestoroch. Môžu sa stať zdrojom a faktorom preno-

su viacerých infekčných ochorení ľudí i zvierat. Aby sa premnoženiu hlodavcov predišlo, je potrebné pravidelne a celoplošne vykonávať opatrenia na reguláciu ich populácií. Jediným efektívnym spôsobom je pravidelná celoplošná deratizácia vykonávaná najmenej dvakrát ročne biocídnymi prípravkami určenými a schválenými na tento účel. Celoplošný a zároveň synchronný výkon deratizácie zabezpečí čo najefektívnejšiu likvidáciu škodcov na čo najväčšom území a zároveň zabráni ich migrácii z deratizačne ošetrených objektov a plôch do objektov takto neošetrených.

(red)

Menšie i väčšie zmeny okolo nás

Bezpečnejší prístup do pobočky knižnice na Jeséniovej ulici budú mať chodci vďaka vybudovaniu bezbariérového prístupového chodníka. No nielen to. Od knižnice pokračuje nový chodník vybudovaný z vodopriepustného drenážneho betónu až do parku

Gaštanica. Autá prichádzajúce do susediacej predajne potravín už teda neohrozujú ľudí smerujúcich do knižnice či za oddychom v prírode.

V rámci úprav, ktoré súvisia so zavedením regulovaného parkovania v Novom Meste, sme v marci upravili sklon obrubníkov na Laskomerského ulici. Strana komunikácie popri mure detského ihriska je upravená na parkovanie, pričom chodník na protiaľhlej strane ulice má slúžiť chodcom.

Aj keď sa novými pravidlami snažíme vnieť do parkovania poriadok, parkovacích miest zrejme nikde nie je dostatok. Motoristom čiastočne pomôže rozšírenie miestnej komunikácie Budyšínska, kde sa posunutím obrubníkov a dobudovaním komunikácie umožní parkovanie po oboch stranách ulice. Predpokladaným termínom začatia realizácie je mesiac jún.

Vykurovanie v materských školách na Legerského a Šuňavcovej ulici sme zefektívnilí výmenou ventilov na radiátoroch za termostatické hlavice. Regulácia vykurovania je teraz plynulejšia a, samozrejme, výsledok sa prejaví aj v znížení nákladov na vykurovanie.

V škôlke na Legerského budú nasledovať ďalšie úpravy. Potrebné je opraviť vonkajšiu kanalizáciu, ktorá je poškodená prerastajúcimi koreňmi stromov. Práce na rekonštrukcii by sa mali začať koncom apríla.

Zatekanie do pivničných priestorov spôsobuje problémy aj Základnej škole na Jeséniovej ulici. Tu pripravuje mestská časť riešenie odvedením povrchovej vody s následnou izoláciou pivničných priestorov, aby sa zabránilo ďalšiemu vlhnutiu základov. Uvedené práce plánuje zrealizovať v priebehu mája.

(jš), snímky Jana Plevová

Veľká vec sa podarila! Zátíšie je pripravené na lepšiu budúcnosť

Zátíšie, ktoré sa stalo nechceným symbolom neporiadku a ľudského zúfalstva, dostáva po rokoch konečne vydýchnuť a územiu svitá na lepšie časy. Ako sme vás už informovali v aprílovom vydaní, v priebehu marca opustili lokalitu po zhruba 20 rokoch poslední ľudia bez domova. Zátíšie je príbehom nekonečného boja s neduhmi, ktoré prináša doba. A dôkazom, že tento boj má zmysel. Napokon, začítajte sa do jeho histórie, na konci ktorej sa územiu črtá povestná nová šanca.

Ulica Zátíšie na okraji zóny rodinných domov patrila v minulosti k tým najvýhodnejším miestam na život a bývanie. Zelená ticho, pritom výborná dostupnosť do centra mesta.

Po roku 1989 sa však idylka stala minulosťou. Kolónia viac než

300 garáží, pôvodne využívaná miestnymi obyvateľmi, sa postupne stávala miestom, kde sa začali zdržiavať ľudia bez domova. Spočiatku mnohí ako nájomcovia s vedomím majiteľov, neskôr už väčšinou bez oprávnenia.

2011

Z oblasti sa stala doslova obávaná zóna, kde sa zdržiavali nielen ľudia bez domova, ale aj takí, ktorí sa ukrývali pred zákonom. V marci 2011 evidovala mestská časť takmer štyri desiatky „osídlených garáží“ a problémy narastali. Obyvatelia z okolia sa sťažovali na vykradnuté záhradky, obťažovanie, ale aj na zápach a potkany, ktoré sa rozliezali do okolia. A každoročne odstraňované čierne skládky odpadu.

Zbúrať garáže je jedna vec, čo však s ľuďmi, ktorí ich obývajú? Počas celého obdobia vznikali projekty, ktorých cieľom bolo vrátiť čo najviac ľudí bez domova do normálneho života.

2012

Po výbuchu plynovej bomby v jednej z garáží museli ma Zátíši zasahovať hasiči. Traja muži a jedna žena utrpeli vážne popáleniny a záchranári ich odviezli na ošet-

renie do nemocnice. Po súhlase majiteľov bolo odstránených prvých asi 40 garáží a aj smutná udalosť ukázala, že rozhodnutie samosprávy bolo správne.

2013

Nielen pracovníci EKO - podniku VPS, miestneho úradu a členovia samosprávy, ale aj dobrovoľníci z občianskych združení a obyvatelia sa zúčastnili nejednej brigády.

Nákladné autá vyviezli z lokality vyše tisíc ton odpadu. So súhlasom majiteľov a na základe statického po-

sudku odstránili zo Zátíšia ďalších vyše 120 nefunkčných garáží. Nasledovali opatrenia, aby sa skládka nevrátila späť. Vyčistenú plochu pracovníci EKO - podniku oplotili.

2014

Pokračovalo sa v odstraňovaní starých garáží, Nové Mesto podalo pomocnú ruku ďalším majiteľom v tom čase už vážne narušených stavieb. Premyslenými investíciami do modernej techniky, akou sú napríklad lisovacie kontajnery, sme ušetrili približne 40 % prostriedkov, ktoré by inak bolo potrebné vynaložiť na likvidáciu odpadu. Vďaka tomu sa podarilo odstrániť približne 65 % garáží.

Miesto zneužívali rôzni špekulanti, ktorí sa chceli zbaviť odpadu bez nákladov na jeho likvidáciu a neraz ho sem vyvážali firmy, ktoré sa likvidáciou odpadu priamo zaoberali. Nerozpakovali sa zničiť oplotenie, a tak sa problémy opakovali...

sa o to veľkou mierou pričini- la koordinátorka práce s ľuďmi bez domova Anna Debnárová. Iniciovala veľkú časť sociálnych opatrení, prepájala mimovládne organizácie so samosprávou, pomáhala pri zabezpečení nevyhnutnej zdravotnej starostlivosti. V spolupráci s OZ Equita a lekármi infekčologickej kliniky Kramáre sa podarilo zorganizovať testovanie a následné očkovania proti hepatitíde typu A, od roku 2020 aj testovanie na COVID-19.

2015 - 2016

Riešenie situácie ľudí bez domova hľadalo Nové Mesto v spolupráci s občianskymi združeniami. Pracovná skupina sa pravidelne stretávala na pôde miestneho úradu. Vzniklo niekoľko pracovných projektov, ktoré pomáhali ľuďom bez domova opäť získať pracovné návyky.

Aj keď mestská časť skládka takmer každý rok odstraňovala, neraz za niekoľko tisíc eur, po krátkom čase sa objavili znovu. Nepomáhali ani oplotenie, ktoré vandali opakovanne poškodzovali. Stavby chátrali, došlo k poškodeniu múrov a brán, k narušeniu statiky.

2018 - 2020

Situácia si vyžaduje systémové riešenie, pri ktorom sa opustené územie zmysluplne využije, a tak zostane pod neustálym dohľadom. Aj preto sú čoraz silnejšie úvahy, že práve tu by mala mestská časť vybudovať pre svoj EKO - podnik VPS nové centralizované sídlo.

Nejde však len o stavby, oveľa dôležitejšie bolo vyriešiť situáciu ľudí, ktorí tu prebývali v zúfalých podmienkach. Priamo v teréne

Výsledkom sociálnej práce v rokoch 2015 – 2021 bolo napríklad:

- 45 ľudí si v projekte Zamestnávanie obnovilo pracovné návyky, polovica z nich si neskôr našla prácu u iných zamestnávateľov,
- 85 osobám bolo opakovanne poskytnuté ošetrovanie, očkovanie či testovanie,
- 45 ľuďom sa podarilo nájsť ubytovanie v komerčnej ubytovni a 13 osôb získalo strechu nad hlavou v útulku,
- v spolupráci s Domovom sv. Jána z Boha sme zabezpečili tisíce porcií teplých jedál a pravidelnú možnosť osobnej hygieny,
- sociálna výdajňa mestskej časti poskytla podporu mnohonásobnými dodávkami potravín.

2021

Zatvorili sme bránu za neradosťou etapou v živote jednej časti Zátiašia. Odišli poslední ľudia bez domova, ktorým mestská časť a organizácie, s ktorými spolupracuje, pomohli nájsť dôstojnejšie podmienky na život. Lokalita je zabezpečená a pripravená na vybudovanie cestného prepojenia medzi Tomášikovou a Račianskou ulicou, ako aj plánovanú výstavbu nového sídla EKO - podniku.

Jana Škutková, Ján Borčín
Snímky Jana Plevová, Anna Debnárová a archív redakcie

Benjamin Franklin:

„Dobre urobené je vždy lepšie ako dobre povedané“

Koncom mája uplynie rok od chvíle, keď sa vedenia novomestského EKO – podniku verejnoprospešných služieb ujal Mgr. Vladimír Mikuš. Porozprávali sme sa s novým riaditeľom, ako vníma a hodnotí toto náročné obdobie.

Pred nástupom do funkcie ste pôsili ako komunálny poslanec, mali ste vďaka tomu dostatok informácií, aby ste mohli rýchlo naštartovať prácu?

Miestne zastupiteľstvo schvaľuje rozpočet EKO - podniku a mal som informácie o tom, aké vykonáva činnosti. No hlbšie do procesov som nazrel, až keď som prevzal svoju funkciu. Ihneď mi bolo jasné, že najväčšou výzvou bude vytvorenie nového sídla spoločnosti, keďže dnes jeho strediská sídlia až na troch miestach. Nie je to jednoduché, pretože treba zabezpečiť priestor pre približne 120 ľudí, množstvo mechanizácie, ale aj sklady či dielne.

Nemenej dôležitá je otázka financovania našich služieb. Odhadujem, že zjednotením sídla dokážeme ušetriť až 140 000 eur ročne. No aj keď sú v rozpočte milióny, pri množstve pracovníkov a vykonávaných činnostiach to nie je veľa. Značný podiel ručnej práce neumožňuje znižovať stavy zamestnancov, investície si vyžaduje morálne aj technicky zastaraná tržnica, nehovoriac o stratách, ktoré zapríčinil koronavírus. V predchádzajúcich obdobiach sme mali príjem z ostatných činností, napríklad nájomov, lanovky, podnikateľskej činnosti vo výške okolo 800-tisíc eur, rok 2020 však priniesol značný výpadok.

Ktoré kroky ste považovali za najdôležitejšie v prvom roku svojej práce?

Je toho veľa, aj keď niektoré plány pribrzdila korona. Snažíme sa vo vlastnej réžii zlepšiť prostredie tržnice. Odstraňujeme vizuálny smog, ale aj nevzhľadné a zbytočné stánky, hľadáme nových nájomcov. Som presvedčený, že Kuchajda má vyšší potenciál, ako je jej súčasné využitie. Chceme sem pritiahnuť modernejšie bufety s kvalitnejšími gastro službami, rozšíriť ponuku športových možností o vodné atrakcie. Zaoberáme sa marketingom pre lanovku, ktorá je jedinou svojho druhu v Bratislave. Veľa úsilia venujeme propagácii služieb, komunikácii na internete i sociálnych sieťach, aby sme podporili svoje strediská. Zároveň sa snažíme, aby ľudia pochopili podstatu našej práce a mohli s nami lepšie komunikovať aj prostredníctvom sociálnych sietí.

Jednou z činností, ktoré si ľudia najviac všimajú, je starostlivosť o zeleň a komunikácie...

Vo veľkej miere sme zmenili plán údržby zelene. Reprezentatívne plochy kosíme o čosi menej, a o to viac sa zameriavame na sídliská. V snahe o zachovanie biodiverzity ponechávame niektoré časti nepokosené, čo vytvára lepšie podmienky

pre život opelovačov. Na streche tržnice sme v spolupráci s Včelou farmou Orešany a s Novomestským okrášľovacím spolkom nainštalovali úle, aj takto sa snažíme pomáhať prírode.

Začali sme používať zavlažovacie vaky, ktoré dávame k novovysadeným stromom. Mladučké stromčeky chránime pletivom, aby sa ich kôra nepoškodila pri kosení, čím by sa zvýšila ich náchylnosť na ochorenia. Do prevádzky sme uviedli vŕtanú studňu v parku Gaštanica, ktorá má hĺbku 98 metrov. Polievanie z nej je podstatne ekonomickejšie, predtým tam totiž s vodou musela chodiť cisterna.

Do našej kompetencie pribudlo pred pár rokmi zimné odhŕňanie chodníkov. Zmeniť zákon je jedna vec, vytvoriť dostatočné zdroje vec druhá. Máme na tieto práce okolo 40 pracovníkov a z finančných dôvodov ich nemôžeme najať viac. Zimná údržba je veľmi náročná, územie Nového Mesta má okolo 40 km². Na problematických kopcovitých úsekoch nemôžeme používať strojovú mechanizáciu. Často ide o schodiská, napríklad na Kramároch je ich veľmi veľa. Nie všetko sa dá urobiť hneď, nie vždy sú k dispozícii potrebné zdroje. Musíme dodržiavať sprísnené hygienické predpisy, nakoľko aj nás postihla pandémia. No verím, že obyvatelia to pochopia a isté pozitívne zmeny okolo seba pozorujú.

A čo vaše dlhodobšie ciele?

Spracovali sme analýzu súčasného stavu všetkých stredísk EKO - podniku (ide o strediská Doprava, Zeleň, Údržba detských ihrísk, ako aj strediská Kuchajda, Tržnica a Lanovka) a pracujeme na kon-

cepcii ich rozvoja a jednotlivých stratégiách. Nie je to jednoduché, často narážame na potrebu väčších finančných investícií.

Snažíme sa opätovne naštartovať chod tržnice na Trnavskom mýte. Čistíme ju od vizuálneho smogu zvnútra aj zvonku, spracúvame dizajn manuál pre nájomcov, aby prevádzky získali jednotný, modernejší štýl. Pripravujeme priestor pre umelcov, kde bude možné uskutočniť vernisáže, výstavy, vystúpenia pre deti a podobne. Oslovujeme nových potenciálnych nájomcov, či už z oblasti gastro služieb, potravín alebo iných predajcov. Mnohé veci však ovplyvňuje nepriaznivý vývoj korony, preto dúfame, že sa epidemiologická situácia zlepši a rozviažu sa nám ruky. Pripravujeme nový náter ošúchanej strechy tržnice. Znie to jednoducho, no keď sa človek pozrie zblízka, zistí, že najprv je potrebné komunikovať s autorom diela. Ide o práce vo výškach, ktoré sa musia robiť horolezeckou technikou, a celá plocha má okolo

3000 m². Finalizujeme dohodu o odstránení LED obrazovky na streche tržnice. Rokujeme s jej majiteľom o nadobudnutí obrazovky do vlastníctva, keďže má voči

nám dlh na nájomnom. V súvislosti s LED obrazovkou bolo podané aj trestné oznámenie na neznámeho páchatela, keďže sme po mojom nástupe zistili, že v minulosti dochádzalo k nesprávnym odpočtom elektrickej energie za jej prevádzku.

V správe máme 38 detských ihrísk, priebežne opravujeme hracie prvky, aby boli bezpečné a spĺňali všetky normy. V Novom Meste sa staráme o vyše 1400 lavíciek, vyprázdňujeme 500 kusov malých nádob na komunálny odpad a 200 košov na psie exkrementy. Legislatíva sa rokmi sprísňuje, no peniaze na nápravu do obecných rozpočtov nepribúdajú. Aj preto dúfame, že sa ľudia pri aktuálnom sčítaní obyvateľstva zodpovedne sčítajú a obce budú mať viac peňazí.

Končí nám nájomná zmluva na Zátiší. Sídli tu stredisko Doprava a musíme ho presťahovať inam, pričom ide o 28 mechanizmov a veľkokapacitné kontajnery. Už dlhší čas s mestskou časťou aktívne hľadáme vhodnú plochu. Uvažovali sme o pozemku na Bojníckej ulici pri Jurajovom dvore, no hlavné mesto chce na tomto mieste vybudovať záchytné parkovisko, a tak sa naše plány ukázali ako nerealizovateľné.

Vrátili sme sa k staršiemu zámeru, a to vybudovať nové sídlo na pozemkoch mestskej časti v lokalite Zátišie. Ľudia, ktorí našu činnosť sledujú na sociálnych sieťach, postrehli, že sa nám v spolupráci s mestskou časťou podarilo vyčistiť pozemok od nelegálnych skládok odpadu a ľuďom bez domova nájsť ubytovanie v sociálnych zariadeniach. V minulosti sa tu s vybudovaním sídla EKO - podniku počítalo, no žiadosť o umiestnenie stavby v roku 2020 zamietol magistrát, keďže by bola v kolízii s plánovaným prepojením Tomášikovej a Račianskej ulice. Pripravované rozmiestnenie nového sídla plánujeme už s ohľadom na dané podmienky. Dúfame, že sa nám podarí umiestniť do jedného areálu strediská Doprava, Zeleň a Údržba, ktoré spolu najviac kooperujú. Verím, že týmto spôsobom nájdeme pre dlhodobý problém perspektívne riešenie.

Chápem, že riadiť veľký podnik v nie práve jednoduchnej finančnej situácii je náročné. Ale firmy ani riaditelia nežijú len riešením problémov. Čo vám v práci spôsobuje radosť?

Prijemne ma prekvapila vysoká kompetencia ľudí, ktorých som v tíme EKO - podniku našiel, i dobrá pracovná atmosféra. Kolektív je zdravo zmiešaný, v manažérskych funkciách pracuje veľa žien a sú veľmi rešpektované. Skutočnou odborníčkou je napríklad vedúca strediska údržby zelene, ktorá vyštudovala záhradnú a krajinnú architektúru. O bohaté tridsaťročné skúsenosti sa môže oprieť vedúca strediska údržby detských ihrísk, mojou zástupkyňou je rovnako šikovná žena, ktorej prácu si veľmi vážim. V neposlednom rade musím vyzdvihnúť aj prácu vedúceho strediska dopravy, ktorý je - ako sa povie - správny chlap na správnom mieste.

Čakajú nás veľké výzvy, nebude to ľahké, ale popasujeme sa s nimi.

*Zhovárala sa Jana Škutková
Snímky Jana Plevová
a archív EKO - podniku VPS*

Trendom je energeticky efektívna obnova verejných budov

Verejné budovy vlastní a spravuje štátna správa či samospráva a hojne navštevuje verejnosť. Čím sú zanedbanejšie, tým je prevádzka drahšia, preto je nutná ich kvalitná obnova. Hovorili o nej odborníci z praxe, akademickej sféry i poradenského centra: doc. Ing. arch. Henrich Pifko, PhD., autorizovaný architekt Slovenskej komory architektov a certifikovaný projektant pasívnych budov (CPHD), Ing. Marcel Lauko z Energetického centra Bratislava, Ing. Ladislav Piršel, PhD. a Mgr. Peter Robl zo Slovenskej rady pre zelené budovy (SKGBC). Zúčastnili sa webinára, ktorý na základe memoranda o spolupráci s mestskou časťou zorganizovala SKGBC.

Moderné budovy reagujú na zmenu klímy, zachytávajú vodu a prinášajú zelen. Šetria použitý materiál a sú ekonomicky dostupné pre užívateľov pri prenájme. Trendom je podľa Henricha Pifka vynikajúca kvalita vnútorného prostredia, to znamená čistý vzduch stále, nielen pri vetraní. Tiež energeticky hospodárne vykurovanie a chladenie, kvalitná architektúra, dobrá dopravná dostupnosť a pohyb znevýhodnených bez obmedzenia. V obnove má

z roku 1970. Energetický audit a projektovú dokumentáciu mali v januári 2016, realizácia skončila v roku 2018. Na progresívne technológie a riešenia za 2,61 milióna eur čerpali 75 % z Operačného programu Kvalita životného prostredia a vlastné zdroje. Ročné náklady na elektrinu a teplo klesli o 70 %, pod 30-tisíc eur. Školu zateplili, zredukovali tepelné straty, má riadené vetranie s rekuperačiou. Vodu v bazéne ohrieva 96 fototermitických panelov na streche, denného svetla je o 50 % viac a o umelé osvetlenie sa stará inteligentný systém LED.

Kľúčový je účel a projekt obnovy

Štúdiu vzorovej hĺbkovej obnovy typizovanej školskej budovy zo 60. rokov minulého storočia v bratislavskej Karlovej Vsi predstavil Ladislav Piršel, konateľ spoločnosti Alcons. Vznikla v projekte INCI NZEB & EMMA financovanom z Európskeho fondu regionálneho rozvoja INTERREG SLOVAKIA-HUNGARY. Prípravná fáza zahŕňala analýzu budúceho využitia budovy. Merania a energetický audit preukázali vysokú spotrebu energie a nekvalitné vnútorné prostredie. Hodnotenie prínosov navrhovaných opatrení vychádzalo zo spotreby, ktorú by budova mala, ak by sa tradičnými systémami dosiahlo rovnaké zlepšenie kvality vnútor-

ného prostredia. Takže boli návratné aj investície do tieniacich prvkov a vegetačnej strechy. Rozpočet nákladov na realizáciu bol súčasťou projektovej dokumentácie. Finančný model umožňuje popri vlastných a cudzích zdrojoch aj zapojenie súkromného kapitálu a financovanie takzvanej garantovanej energetickej služby (GES) treťou stranou. Marcel Lauko vysvetlil, že investície sa splácajú z garantovaných budúcich úspor energie, teda z rozdielu medzi nákladmi pred energetickými opatreniami a po nich. Ak klient neušetrí, nič neplatí. V Prahe takto pred 10 rokmi investovali do technologických zariadení 5 miliónov eur a prevádzka 31 škôl a škôlok ročne ušetrí milión eur. Dôležité sú pravidelné kontroly, revízie, údržba, vyhodnocovanie spotreby energie a spôsobu prevádzky. GES projekty nezvyšujú verejný dlh, len minimum však spĺňa kritérium návratnosti ako „čistý“ GES. Vhodným riešením môže byť kombinácia s inými zdrojmi. Pre verejný sektor je od mája 2019 povinné použitie vzorovej zmluvy o energetickej efektívnosti, ale vhodných projektov je zatiaľ málo. V Bratislave takto niektoré verejné subjekty hľadajú riešenia pre školské či športové objekty.

Katarína Šebejová

Snímky Michal Lešínský,

PIO KERAMOPROJEKT, a.s., Trenčín

Technická miestnosť s jednotkou vzduchotechniky a technológiou fotovoltaikej elektrárne

Slovensko historický dlh. Najviac prebieha z eurofondov. Chystaný plán obnovy by mohol priniesť až 1,2 miliardy eur pre historické pamiatky, nemocnice, školy a iné objekty, vraví iniciatíva Budovy pre budúcnosť.

Prevádzka je po obnove lacnejšia

Vo Frankfurte nad Mohanom od roku 2002 povinne budujú školské objekty v pasívnom štandarde. V rakúskom meste Schwanenstadt takáto obnova a dostavba strednej školy znížila spotrebu energie oproti pôvodnej až o 90 %. V českých Holiciach vyšla prevádzka Základnej umeleckej školy skoro 20-tisíc eur v pasívnom štandarde, inak trištvrte milióna eur. Pri rovnakej investícii asi 2 milióny eur. Trenčianska župa obnovila v Trenčíne Strednú priemyselnú školu stavebnú Emila Belluša

Fasáda SPŠ stavebnej v Trenčíne po obnove

Parčík na Husovej ulici dostal nový šat

Štvrť Koliba, ktorá je jednou z najstarších častí Nového Mesta, sa začala výraznejšie urbanizovať až začiatkom 20. storočia, najmä v medzivojnovom období, kedy tam bol zavedený vodovod, vybudovaná cesta či postavená základná škola. Rozšírila sa za bývalého režimu, avšak až do konca 20. storočia bola tvorená hlavne zástavbou rodinných domov. Bratislava sa posledných 20 rokov veľmi dynamicky rozvíja a tento trend neobišiel ani Kolibu. Sme svedkami jej výraznej zástavby novými rodinnými a bytovými domami, ktoré pribúdajú ako huby po daždi, avšak potrebná infraštruktúra a občianska vybavenosť zaostáva. Parčík s detským ihriskom na Husovej ulici bol dlho jediným verejným detským ihriskom na Kolibe. V minulom volebnom období som preto spolu s ďalšími mestskými poslancami presadil vybudovanie workoutového a detského ihriska na Kamzíku. V roku 2017 sme zrevitalizovali na Kolibe aj park Gaštanica, v ktorom boli osadené tiež viaceré herné prvky. Ešte v roku 2012 žiadala naša mestská časť vtedajšieho primátora o zverenie parčíka na Husovej ulici do správy mestskej časti za účelom jeho kompletnej revitalizácie v režii mestskej časti. Dokonca aktívni obyvatelia Koliby prišli s vlastným projektom jeho premeny na príjemné miesto oddychu pre mladých i skôr narodených Novomešťanov. Bohužiaľ, neboli sme vtedajším vedením mesta vypočutí a parčík stále zostával v správe hlavného mesta. Herné prvky, ktoré boli v parčíku, nespĺňali už požadované technické a bezpečnostné normy a museli byť odstránené. Preto sme s kolegyňou mestskou poslankyňou Katarínou Augustinič žiadali v rámci našich poslancekých priorit o jeho revitalizáciu. Tá sa začala minulý rok a po počiatočných

problémoch v komunikácii sa podarilo zorganizovať dve verejné stretnutia s miestnymi obyvateľmi, na ktorých pripomienkovali projekt revitalizácie. V parku sa zrevitalizovala a doplnila zeleň, vysadili nové stromy, obnovili sa povrchy, osadili nové herné prvky a preliezky, pribudlo nové osvetlenie, smetné koše, lavičky a zavlažovací systém. To však nie je všetko. Zo stretnutí s obyvateľmi vyplynula aj požiadavka na doplnenie ďalších herných prvkov, a to hojdačiek a preliezačky. Tie pribudnú ešte tento rok a budú tiež financované z našich poslancekých priorit. Veľmi ma teší, že sa podarilo nájsť technické riešenie, aby mohla byť obnovená aj fontánka v parku. Na Kolibe takto pribudne ďalšie zrevitalizované miesto na relax Novomešťanov.

*Tomáš Korček
poslanec mestského zastupiteľstva*

Detské kardiocentrum patrí k najmodernejším v Európe

Vo februári otvorilo brány pre najmenších pacientov unikátne pracovisko Detského kardiocentra na Kramároch (DKC). Je súčasťou Národného ústavu srdcových a cievnych chorôb od januára 2009. Ide o jediné špecializované pracovisko na Slovensku, ktoré poskytuje kompletné diagnostické, liečebné, katetrizačné a chirurgické výkony na srdci a cievach u detí s vrodenými a získanými chorobami srdca a ciev.

V tesnej blízkosti Národného ústavu srdcových a cievnych chorôb a nového Detského kardiocentra je na jednom mieste komplexná zdravotná starostlivosť pre pacientov s kardiovaskulárnymi ochoreniami od narodenia až do staroby. Prináša to množstvo medicínskych, ale aj ekonomických výhod, efektívnejšie využívanie prístrojov, ako je CT a magnetická rezonancia.

Úzka spolupráca oboch pracovísk umožní kvalitatívne neporovnateľnú starostlivosť o kardiovaskulárnych pacientov.

Nové DKC má ambulantnú aj lôžkovú časť, dve kardiouchirurgické sály, jednu hybridnú katetrizačnú sálu a ďalšie priestory, napríklad na výučbu. Jeho súčasťou je aj hotelové ubytovanie pre rodičov malých pacientov s kapacitou 18 postelí.

Veľkou výhodou nových priestorov je umiestnenie jednotlivých oddelení podľa logického toku zdravotnej starostlivosti. Optimálnym riešením je aj bezprostredné susedstvo hybridného katetrizačného pracoviska, operačných sál s oddelením anesteziológie a intenzívnej medicíny a JIS. Architektonickým riešením a moderným prístrojovým vybavením je nové centrum jedným z najprogressívnejších zariadení tohto druhu v Európe.

Niekoľko faktov:

- Detské kardiocentrum je jediné špecializované pracovisko svojho druhu na Slovensku.
- Po jeho vzniku klesla úmrtnosť na choroby srdca u detí z 15 % na 3 %.
- Ročne vykoná viac ako 300 operácií srdca a ďalších 300 katetrizácií.
- Až 10-tisíc pacientov navštívi ročne ambulancie v DKC.
- Prvá operácia - defekt predsieňového septa - sa uskutočnila 24. marca 1992.

Text a snímka Jana Plevová

Prírodné vedy celkom inak

Učiť sa o prírode je pre väčšinu žiakov zaujímavé, ale učebňa plná nezvyčajných didaktických pomôcok urobí z vyučovania malé dobrodružstvo. Veď dotknúť sa kostry, rozobrať model ľudského tela alebo prezrieť si vzorkovnice rozličných súčastí prírody dá deťom úplne iný pohľad na okolitý svet. Výberu originálnych školských pomôcok venovala veľkú pozornosť tunajšia pani zástupkyňa PaedDr. Adriana Dudášová, ktorá ich s hrdosťou predviedla aj starostovi Kusému. Keď sa do školy vrátia starší žiaci, budú pre nich nové možnosti zážitkového učenia jedným z najpríjemnejších prekvapení.

Triedu zameranú na vyučovanie biológie, chémie a ďalších prírodných vied sa podarilo zriadiť na Základnej škole Riazanská vďaka spolufinancovaniu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

(jš), snímka Jana Plevová

Opakovanie je matkou múdrosti

Keď si deti zo školy na Odborárskej ulici nestihnú zopakovať násobilku či anglické slovíčka, majú ešte poslednú šancu dohnať vedomosti ráno, kým prídu do svojej triedy. Na školských schodoch im pedagógovia vylepili pripomienky toho, čo najviac potrebujú, na čo často zabúdajú. A pritom sa to dá spozorovať za pár sekúnd. Veď neraz sa aj podvedomý pohľad uloží do pamäti a vynorí sa, keď to bude potrebné.

Eubica Danešová
ZŠ s MŠ Odborárska
snímky Alexandra Shelepets

Vyučovanie v dotyku s prírodou

Škola na Kolibe je už zopár mesiacov tichšia ako zvyčajne a v triedach nájdeme len mladších žiakov. Stále sa tu však čosi deje. „Rozhodli sme sa priblížiť deťom prostredie, v ktorom vyrastajú. V našom prípade majú skutočne šťastie, pretože v bezprostrednej blízkosti je les. Pripravili sme náučný chodník Flóra a fauna Koliby,“ hovorí riaditeľka Zuzana Salíniová. Zaujímavé exponáty

aj vypreparované vtáky a zvieratá, aké žijú v okolitom lese.

„Počas pandemických mesiacov sme pripravili aj inú novinku, ktorú iste ocenia malí i väčší žiaci po návrate do lavíc,“ dodáva pani riaditeľka. „V školskej jedálni sme vytvorili kútik so šachovnicami a inými spoločenskými hrami, aby si tu deti cvičili logické myslenie počas pobytu v školskom klube. Keď sa budú môcť žiaci opäť stretávať, chystáme sa organizovať súťaže a turnaje.“

(jš), snímky Zuzana Salíniová,
Jana Plevová

a informácie našli svoje miesto nielen v exteriéri, ale aj v budove školy. Keďže ide o dlhodobý projekt, nové miesta budú pribúdať v neskorších mesiacoch či rokoch. Zatiaľ tu školáci nájdu dve interaktívne tabule, z ktorých sa zábavným spôsobom naučia veľa o okolitej prírode, herbár s ukázkami sušených rastlín, ale

Aká bude moja škola?

Tí skôr narodení sa možno trochu pousmejú, no budúci prváčikovia sú na svoju školu mimoriadne zvedaví. V posledných rokoch si prichádzali svoje „pracovisko“ obzrieť počas dní otvorených dverí, ktoré organizovala väčšina novomestských škôl. Čo však v časoch, keď to nie je možné? Za kasárňou sa rozhodli predstaviť školu prostredníctvom videa, veď dnešné deti sú už s virtuálnym svetom úplne zžité.

„Do poslednej chvíle sme počítali s tým, že sa nám pred zápisom do 1. ročníka podarí uskutočniť tradičný deň otvorených dverí. Zoznamovací a ukázkový deň v priestoroch našej školy sme plánovali 17. marca. Keď sa situácia po Vianociach neustále zhoršovala, začiatkom marca sme sa rozhodli natočiť o našej škole krátke video. Takto sme našim budúci prváčikom a ich rodičom aspoň

trošku priblížili, na čo sa môžu tešiť. Spolu s kamerou nahliadnu do vnútorných priestorov,vidia našich pedagógov, dozvedia sa zopár základných informácií, ale poobzerajú si aj celý areál. Určite by sa nám toto video lepšie natáčalo v čase, keď v škole môžu byť všetky deti, môžu sa konať naše veľké i menšie spoločenské akcie. Najlepšie totiž ilustrujú, akým zaujímavým životom žije Zakasárnická rodina zložená zo žiakov, ich rodičov, učiteľov aj ostatných zamestnancov školy. Našťastie, pomohli nám fotografie a krátke videá z archívu a galérie našej webovej stránky,“ priblížila zámery a samotnú prípravu riaditeľka školy Monika Hulenová.

O tom, že sa im virtuálna prehliadka vydarila, sa môžu čitatelia presvedčiť na stránke www.zakasarnou.sk. A možno

budete prekvapení, čo všetko naše školy dokážu!

Jana Škutková, snímka Lukáš Molnár

Knihy sa vracajú do škôl

Už od marca sa môžu škôlkari aj žiaci základných a stredných škôl zapojiť do desiateho ročníka celoslovenského čitateľského projektu Vráťme knihy do škôl. Súťaž trvá do 23. mája a pre výhercov sú aj tento rok pripravené atraktívne ceny.

Súťaží sa v troch kategóriách: materské, základné a stredné školy. Princíp je jednoduchý. Stačí si prečítať ľubovoľne vybranú knihu a poslať o nej krátky text. V texte by mali čitatelia objasniť dôvody, pre ktoré si vybrali konkrétnu knihu a popísať, čo im dielo prinieslo. Škôlkari zase nakreslia obrázok po vypočutí textu prečítaného učiteľom či inou osobou. Žiaci I. stupňa základných škôl môžu poslať buď text, obrázok, alebo oboje. Príspevky treba zaregistrovať a nahrať cez webovú stránku www.vratmeknihydoskol.sk. Čím viac ich súťažiaci pošlú, tým je šanca na výhru vyššia.

Vítazi jednotlivých kategórií budú vyzrebovaní z príspevkov od čítajúcich detí a mládeže. Rovnako bude ocenená najaktívnejšia škola, ako aj Knižní anjeli, ktorí motivujú a vedú mládež k literatúre. Na

túto cenu navrhujú študenti knihovníka, učiteľa slovenského jazyka či vychovávateľa, ktorý podporuje záujem o čítanie. Zrebovanie sa uskutoční 26. mája 2021.

Cieľom projektu Vráťme knihy do škôl je podpora čítania a vytváranie pozitívneho vzťahu ku knihám medzi žiakmi. Každoročne ho organizujú občianske združenie Učenie s úsmevom a Bratislavský samosprávny kraj v spolupráci s partnermi – internetovým kníhkupectvom www.abcknihy.sk, vydavateľstvom Ikar a vydavateľskou značkou YOLI.

Záujemcovia o účasť v súťaži, ktorá podporuje vzťah detí k literatúre, nájdu viac informácií na stránke www.vratmeknihydoskol.sk

(bsk), ilustračná snímka Jana Plevová

Koľko jazykov vieš...

Počas desiatich marcových dní sa v škole Za kasárňou konali skúšky z nemeckého jazyka. Po ich úspešnom zložení môžu tunajšie deti získať nemecký jazykový diplom „Deutsches Sprachdiplom“ na úrovni B1.

Pod dohľadom skúsených učiteľov absolvovalo 27 ôsmakov a deviatakov písomnú i ústnu skúšku, ktoré boli v tomto školskom roku oveľa náročnejšie z hľadiska prípravy i organizácie.

Na písomnej časti boli žiaci v triedach v skupinkách po piatich a dodržiavali prísne hygienické opatrenia. Ústna skúška prebiehala formou rozhovoru skúšobnej komisie s jednotlivými žiakmi. Všetci účastníci sa na ústnu skúšku zodpovedne pripravili a komisii predviedli prezentácie na rôzne témy, ktoré ich zaujímajú, ale aj jazykové schopnosti na výbornej úrovni. Všetkých 27 žiakov získalo na ústnej skúške najvyššiu úroveň B1. Písomná časť skúšky sa vyhodnotí v Nemecku a na výsledky musia žiaci počkať až do septembra.

V podobnom duchu sa nieslo i pretestovanie z anglického jazyka pred Cambridgeskou skúškou PET for Schools, ktorú žiaci absolvujú 18. a 19. júna. Napriek istému napätiu vládla v triede príjemná atmosféra. Žiaci i učitelia pôsobiaci na 2. stupni boli vďační, že sa aspoň na chvíľu mohli stretnúť v škole a po piatich mesiacoch sa opäť vidieť.

Hana Mokošová
ZŠ s MŠ Za kasárňou

Predaj rýb s 27-ročnou históriou

Tržnica na Trnavskom mýte má bezpochyby svoju atmosféru. Za dlhé roky fungovania jej množstvo zákazníkov ostalo verných, mnohí ju navštevujú od samého začiatku. Samozrejme, typickú atmosféru tržnice vytvárajú predovšetkým predajcovia a aj kvôli nim sa sem ľudia radi vracajú.

Pána Romana Meška nachádzajú zákazníci už 27 rokov v predajni s čerstvými rybami. Veľmi ľahko ju spoznáte podľa bazénika, z ktorého vám vyloví čerstvú rybu podľa vašich predstáv. Je to jedna z posledných predajní tohto druhu v Bratislave. Nájdete tu ryby ako kapor, karas, sumec, bývajú aj amury, šfuky, zubáče, pstruhy dúhové a lososové. Niektoré ryby sú priamo v bazéniku, iné dostávajú predajňa v pravidelných dodávkach.

Čerstvý losos príde napríklad dvakrát do týždňa. Predajňa je úzko spätá so slovenskými a českými predajcami a chovateľmi rýb. Partneri z Ružomberka, Bytče, Handlovej, ale aj Hodonína s ňou vytvárajú s malý rybáci československý ekosystém.

Počas nášho rozhovoru si tu ryby vybralo niekoľko zákazníkov. Pán Roman u každej takmer presne odhadol jej hmotnosť ešte pred vážením. Za malú chvíľu neuveriteľne zručne očistil a nafiletoval niekoľko kaprov. „*Želáte si podkovičky na vyprážanie? Žiadny problém!*“ Príprava rýb, čiže filetovanie, je tu samozrejmosťou a 27 rokov praxe sa nezaprie.

Väčšina zákazníkov sem chodí dlho a pravidelne, predajňu si veľmi obľúbila aj početná vietnamská a čínska komunita. Dobrou správou je, že čoraz viac začínajú chodiť mladí ľudia.

A ak ste si mysleli, že práca s rybami je bezpečná, ste na omyle. Jeden z kaprov sa pred rokmi rozhodol nepredať svoje

šupiny lacno, atletickým skokom prekonal prekážku a ostrou plutvou pomerne vážne poranil nohu pána Romana. Chvíľku to vyzeralo ako na malej zabíjačke. Predajca sa zákazníkom ospravedlnil, ranu si obviazal a frajersky pokračoval v činnosti. Ale táto práca má, samozrejme, aj veselé momenty. Jeden z vianočných kaprov sa uviedol naozaj štýlovo. Nečakane sa prebral a rozhodol sa z igelitky skočiť rovno do suda s kyslou kapustou. Bilancia – spokojný kapor a smutný predajca, ktorý musel vyhodiť celý sud s kapustou.

Ak máte radi čerstvé ryby, stojí za to zastaviť sa na prvom poschodí. Ako iste viete, ryby sú zdravé, obsahujú omega-3 mastné kyseliny, minerály a stopové prvky. A zároveň podporíte tradičnú prevádzku tržnice na Trnavskom mýte a slovenských a českých chovateľov rýb.

*Peter Weiss, Libor Gašperik
Snímky Jana Plevová a Libor Gašperik*

Aj maličkosťami vieme zmeniť svet

Dnešná stredná generácia, ktorá dokáže pohnúť s neustále sa zhoršujúcou situáciou znečistenia, vyrastala v úplne iných podmienkach. Sme pamätníci výrokov ako: „Čo je doma, to sa počíta“. Naše mamky nás učili, aby sme boli vždy na všetko pripravení, aby sme mali zásoby doma, tak akosi „pre každý prípad“...

Doba sa radikálne zmenila, dostávame sa do času o 5 minút 12, aby sme svojím pričinením nezhoršovali ekológiu. Musíme sa spamätať, ak chceme aj našim deťom zanechať prostredie, v ktorom budú môcť zdravo a bezpečne vychovávať svojich potomkov.

Stačí naozaj málo. Nemusíme meniť svoj život naruby, nepotrebujeme sa zo dňa na deň stať eko, bio, zero waste aktivistami či nasledovať iné aktuálne populárne trendy.

Stačí, ak budeme racionálne nakupovať, zmysluplne tvoriť zásoby, separovať či dokonca spájať aktívny šport s pomocou našej matke Zemi.

Je to skutočne jednoduché. Pozrime sa, ako málo stačí zmeniť, aby sme sa svojou troškou pričínili o odvrátenie globálnej katastrofy:

1. Kedysi boli populárne pletené košíky. Jeden krajší ako druhý a babička

s ním hrdlo išla do obchodu, aby ho naplnila kvalitným tovarom. Dnes to znie ako utópia, však? Že kvalitné potraviny..., ale našťastie sa aj to pomaly vracia. Síce v menších dávkach, no predsa. Nepotrebujeme utekať do obchodu po košík, stačí, ak pôjdeme na nákup s opätovne použiteľnou taškou, ideálne plátenu či papierovou. Ak si vezmete takú, čo je vyrobená z už recyklovaných materiálov, máte rovnako malé významné plus.

2. Dobrá rada znie: Nenakupovať, ak ste hladní. Nákupný zoznam hladného zákazníka sa exponenciálne rozrastá (zbytočne predraží) a povedzme si

úprimne, často sa jedlo ani neskonzuje a končí v odpade.

3. Ak máte to šťastie a vo vašej blízkosti sú miestne malé potraviny, pekáreň, mäsiarstvo či stánok s čerstvou zeleninou a ovocím, prípadne malý farmársky obchodík, skúste sa v nich zastaviť. Určite vám úprimne poďakujú za nákup. Okrem príjemného nákupu čerstvých potravín pomôžete malým podnikateľom prežiť.

4. Vrečko na pečivo alebo včelobal? Výborný nápad! V rôznych chránených dielničkách a obchodíkoch sa dajú zakúpiť pekné, no najmä opakovane použiteľné obaly na pečivo.

5. Triedme a recyklujeme. Nie, nebolí to, ak si roztriedime naše smeti. Už aj malé deti v škôlke sa učia, že plastová fľaša sa zahadzuje do žltého kontajnera a papier sa nemá vhadzovať do kontajnera na sklo. Je to veľmi jednoduché a účinné. Dôsledkom toho môže byť kolobeh recyklácie stále zachovaný.

6. Myslíme ekologicky. Stáva sa, že niektoré naše oblečenie sa „scvrkne“. Budme nesebeckí a namiesto nereálnych predsavzatí, ako doň ešte schudneme, urobme dobrý skutok a skúsme ho podarovať niekomu, koho naozaj poteší. A ak sa nikto taký nenájde, aj nato sú už určené eko-kontajnery.

Ak ste športovci, určite ste počuli o ploggingu... Pokiaľ nie, tak vysvetlím, že ide o spojenie joggingu so zbieraním odpadkov. Počas rutinného behu bežci zbierajú smeti. Jednoduché a veľmi užitočné!

Ako vidíte, nie sú nutné radikálne zmeny. Sú to maličkosti, ktorými dokážeme veľké veci.

Vladimír Volf

Vysokohorský zážitok, za ktorým nemusíte cestovať

Atrakciu, akých v slovenských mestách naozaj veľa nenájdete, máme v Novom Meste priamo po ruke. Za pár eur vás romantická sedačková lanovka prepraví z Koliby na Železnú studničku - alebo opačne. Samozrejme, využiť môžete jazdu v jednom či oboch smeroch. Vychutnáte si 15 minút nádherného pocitu, keď vám svet leží pod nohami, počúvate štebot vtákov a všade naokolo sa otvárajú zaujímavé výhľady. Najmä na jar, keď sa stromy začínajú zelenáť a lúky kvitnúť, poteší malý výlet oči unavené obrazovkou a doslova naleje optimizmus do žíl.

Počas jazdy prekonáte prevýšenie 186 metrov, čiže trasu, ktorú by tí najmladší alebo najstarší nemuseli zvládnuť po vlastných.

Možno vás prekvapí, že spolu s pasažiermi je lanovkou možné odviezť detský kočík, v lete bicykel a v zime lyže či snowboard. Vďaka tomu si môžu milovníci adrenalínových športov opakovane vychutnávať jazdu po zjazdovej cyklotrase, ktorá začína pri hornej a končí pri dolnej stanici lanovky.

Lanovka premáva celoročne od štvrtka do nedeľa a rovnako počas sviatkov, dní pracovného pokoja či pamätných dní. Cez letné prázdniny vás odvezie od utorka do nedeľa v čase od 10. do 18. hodiny.

Aj keď sa v okolí Červeného mosta nachádzajú odstavné parkoviská, odporúčame vám nechať auto doma a užiť si voľnosť, keď začiatok a cieľ cesty nemusia byť na rovnakom mieste. K dolnej stanici na Železnej studničke sa dostanete autobusom číslo 43, prípadne sa MHD dopravíte na zastávku Patrónka a odtiaľ sa pustíte pešo. Najbližšie k hornej stanici sa dá dostať z konečnej stanice trolejbusu číslo 203.

A pre tých, čo sa nechajú inšpirovať, tu máme súťaž!

Napište na adresu hlas@banm.sk, ako ste si jazdu lanovkou užili. Poslať môžete pár riadkov, nakreslený obrázok vašich ratolestí alebo fotografiu, ktorú ste pri tom urobili. Najlepšie príspevky doručené do 31. mája 2021 odmeníme vstupenkami na ďalšie lanovkové zážitky.

Jana Škutková, snímky Jana Plevová

História bratislavských Legiodomov (časť II.)

V minulom čísle sme vysvetlili, z akých podmienok legionári vychádzali, kde nadobudli schopnosti a skúsenosti potrebné na podnikanie i na založenie a úspešné vedenie družstva. Sledovali sme prvé roky ich činnosti až po úspešné dokončenie výstavby v roku 1926. Nasledovalo neľahké obdobie prekonávania dôsledkov hospodárskej krízy, nedostatku peňazí, vysokej nezamestnanosti, ale aj niekoľkých kríz vo vzájomných vzťahoch.

Pôsobenie družstva po dokončení výstavby

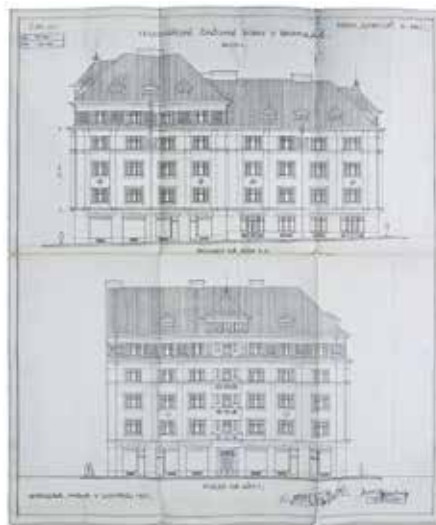
1927 – 1932

Postavením domov nenastalo pre správnu radu obdobie uvoľnenia, ale náročná práca s kolektívom nájomníkov, najmä trvalé zabezpečovanie a stráženie financií na úhradu úverov. Museli sa prijať nepopulárne opatrenia ako zvýšenie stavebných záloh o viac ako 70 percent a nájomného o viac ako 30 percent, vylučovali sa neplatiaci členovia. Žiadalo sa vyriešiť aj mnohé problémy a spory. Pri hektickom pridelovaní bytov družstevníci nedodržali podmienku priamej štátnej pôžičky 3,5 mil. Kč, že vo IV. bloku dostanú byty len aktívni štátni zamestnanci. Až do roku 1935 museli potom riešiť vzájomné výmeny bytov v rámci družstva. Počas tohto obdobia boli zvolení noví členovia správnej rady a dozorného výboru, predsedom sa stal Ján Novák.

1927 – 1939

Obhajovanie nákladov pred štátnymi kontrolami, minimalizované náklady na prevádzku, splácanie úverov aj predaj rodinných domov v rokoch 1933 - 34 viedli k udržateľnej výške mesačného nájomného. Pokračovalo úročenie stavebných

záloh členov trvale uložených na účtoch družstva, čo umožňovalo väčšine obyvateľov bytov udržať si schopnosť platenia nájomného. Legionári tvorili pomerne uzavretú komunitu, ich deti chodili do školy na Českej ulici. Vybudovali volejbalové ihrisko, ktoré sa v zime menilo na klzisko a organizovali spolkovú a kultúrnu činnosť v reštaurácii Beseda. V týchto rokoch už občas museli čeliť hanlivým výrokom okolia na ich „československosť“ a „legiónárstvo“.

Pohľad na vnútorné fasády I. bloku, snímka Peter Tureček

Vo vzájomnom styku i dokumentoch až do roku 1939 používali tykanie a oslovenie „brat“ pre člena legionára alebo oslovenie „pán“ pre člena, ktorý legionárom nebol. Keď v roku 1946 museli všetci členovia družstva prejsť preverovaním ich národnej a politickej spoľahlivosti, tykanie aj oslovenie „brat a pán“ sa z dokumentácie vytratil.

1940 – 1945

Na prelome rokov 1939/1940 odišlo z družstva 147 členov (viac ako dve tretiny), čo súviselo s politickými zmenami na Slovensku. Skončil sa „legiónársky“ život družstva. Ministerstvo vnútra úradne rozpustilo správu a dozorný výbor, určilo vládny dozor v osobe Dr. Antona Ballaya a v dokumentácii sa objavil pozdrav „Na stráž!“. Nasledovali zložité vojnové roky, počas ktorých boli mnohé byty „preobladené“, finančné hospodárenie len veľmi ťažko udržateľné a od roku 1942 bolo družstvo trvale v strate. Pri oslobodzovacích bojoch v apríli 1945 boli Legiodomy vážne poškodené.

1945 – 1951

Domy sa postupne opravovali, no činnosť družstva zažívala čoraz väčší politický tlak. Po februári 1948 sa objavil „akčný výbor“, ktorý vstupoval do konania správy. Štát prestal splácať úroky a úmor z úverov, na ktoré dal v roku 1926 štátnu záruku, nepreplatil ani náklady na protiletické kryty, ktoré muselo družstvo vybudovať. A tak s výnimkou roku 1948 hospodárenie družstva opäť končilo v strate. Po znárodnení sa malí nájomcovia obchodov zmenili na komunálne podniky, ktoré cez národné

IV. blok, snímka Jozef Kajan

výbory hľadali cesty na zníženie alebo neplatenie nájomného. Neustálou výmenou členov sa strácal aj pocit spoluúčasti a starostlivosti o spoločný majetok, členovia sa dožadovali opráv v bytoch, často aj neoprávnených. Politická situácia sa výrazne zmenila a výhody, ktoré legionári získali za prvej republiky, sa stali minulosťou.

V roku 1951 bolo stavebné družstvo „Legiodomy“ zrušené bez likvidácie a jeho majetok, práva a povinnosti prešli na *Obecne prospešné okresné bytové družstvo*. V Bratislave takto zlikvidovali 26 podobných stavebných družstiev.

Legiodomy v roku 1940, snímka z archívu rodiny Meresovej

Zápisy z členských schôdzí poskytujú obraz reálneho života bratislavskej legionárskej komunity.

20. 2. 1923

Schválili oslovujúce memorandum prezidentovi Masarykovi o jeho osobnú podporu.

25. 7. 1923

... architekt Jurkovič predstavil možnosť umiestnenia domov na pozemkoch. Upozornil na povinnosť postaviť na pozemku aj nové komunikácie a príslušne upraviť regulačný plán mesta pre tieto stavby.

28. 11. 1923

Podpredseda informoval o nutnosti začať aspoň so stavbou základov, aby splnili podmienky štátnych záruk a pôžičiek pre rok 1923. Architekt Jurkovič prisľúbil rýchle dodanie výkresov.

19. 12. 1923

V stavebnom konaní mesto zmenilo predložené projekty, rozhodlo o zvýšení podlaží a určilo nadstavbu jedného podlažia na každý bytový dom.

22. 3. 1924

Neodsúhlasili vyplatenie 193-tisíc Kč projektovej kancelárii Jurkovič a Pacl. Neboli dodané výpočty a detaily pre zadanie remeselníckych prác a kancelária sa nevyjadřila o ponukách na realizáciu stavby. Po diskusii odsúhlasili vyplatit projektantom len ďalších 50-tisíc Kč.

30. 9. 1924

Prerokovali nesplatené stavebné zálohy a členské poddiely a schválili vylúčenie 54 členov.

4. 12. 1924

Schválili požiadavku, aby bol členom družstva vyslovený zákaz chodiť na stavbu v pracovnom čase a riešiť úpravy bytov priamo s remeselníkmi.

26. 3. 1925 (II. valné zhromaždenie)

... prerokovali písomné udanie člena p. Ludvíka Hloubaľa na legionárov: „Ti psi legionársky nestaví“... S ohľadom na rodinu pisateľa však neschválili jeho vylúčenie.

V roku 1925 stavebne dokončili všetky stavby a vydali užívacie povolenia. V deviatich domoch, siedmich rodinných dvojdomoch a jednom rodinnom dome bolo popri 182 bytoch prenajatých napríklad aj deväť obchodov, reštaurácia, štyri krajčírsky a jedna pekársky dielňa.

21. 8. 1926

Schválili úhrady a faktúry podnikateľom, nové návrhy na pridelenia bytov a vystúpenia z družstva. Schválili

vyhlášku o nevyvesovaní bielizne a perín z okien.

23. 10. 1927

Schválili užívanie voľného pozemku na detské ihrisko. Mesto navrhlo postavenie koniarne a maštale na pozemku priľahlom k I. bloku, proti tomu však obyvatelia protestovali.

23. 10. 1928

Prerokovali chov psov v bytoch. Pre znečisťovanie hnojom zakázali chov hydiny v pivniciach domov.

2. 10. 1930

Správna rada schválila poskytnutie štatistiky domov a fotografií pre pripravovaný album mesta Bratislavy – dar prezidentovi.

14. 9. 1931

Konštatujú sa pravidelné krádeže žiaroviek v pivniciach. Kľúč bude len u domovníka.

V roku 1934 realizovalo mesto na podnet družstva riadne osvetlenie Škultétyho a Kukučínovej ulice, kadiaľ chodili deti do škôl na Českej ulici. S mestom riešilo družstvo sťažnosti na zápach z továrne Dynamit – Nobel a z otvoreného kanála výhrevne železníc. Mestská rada po prehliadke továrne Dynamit – Nobel informovala, že nezistila väčšie porušenia a plyn (sírouhlik) nie je zdravie škodlivý.

V roku 1937 vzhľadom na opakujúce sa krádeže uhlia z pivníc a mlieka spred domov protestovala správna rada na Policajnom riaditeľstve proti umiestneniu spoločnosti „Kolotoče a cirkus“ na pozemkoch pri Legiodomoch.

V roku 1940 bol ministerstvom vnútra určený vládny komisár ako dozor nad správou družstva. S jeho funkciou súviseli vysoké finančné nároky, keď však členovia družstva žiadali o zrušenie nanútenej funkcie, ich list zostal bez odpovede. Vzhľadom na vojnové obdobie boli obyvatelia domov pravidelne vyzývaní na radikálne šetrenie vody a elektrického prúdu v spoločných priestoroch.

5. 6. 1945

Poverenie SNR pre sociálnu starostlivosť zrušilo vykonávanie vládneho dozoru Dr. Ballayom a určilo národného správcu Jozefa Kolesára.

20. 9. 1945

Členovia schválili zvolávanie pracovných brigád a stanovili pokutu 15 Ks za každú hodinu úmyselného vyhýbania sa prácam.

24. 9. 1945

Vyvesili vyhlášku a rozdali tlačivá na preverovanie svedectva o štátnej a politickej spoľahlivosti. Odhalili ne-

oprávneného nájomcu obchodného priestoru p. Ďurčeka, ktorý uvádzal, že konal v mene štátu, no robil tak na základe falošného výmeru. V októbri podali na neho trestné oznámenie za podvod.

6. 4. 1946

Usporiadali večierok k výročiu oslobodenia Bratislavy a na dobročinný účel vyzbierali 3750 Kčs. Rozhodli sa poskytnúť po 500 Kčs dvom invalidným členom družstva, 1500 Kčs pre ústav mrzáčikov, 500 Kčs Legionárskej obci na fond sirôt a 750 Kčs vložiť do rezervného fondu pre sociálne problémy.

4. 11. 1946

Národný správca oznámil, že komisia na ustálenie náhrady za vojnové škody schválila v prospech družstva 400 000 Kčs.

14. 9. 1947

Riadne XVIII. valné zhromaždenie ukončilo dočasnú národnú správu. V jeho dokumentoch sa nachádza list, ktorým vyzýva členov k návratu k legionárskym tradíciám.

27. 11. 1947

V zmysle obežníka Povereníctva nahlásili 9 stavebných vkladov patriacich Nemcom, Maďarom a štátne nespôľahlivým členom v sume 80 040 Kčs.

29. 1. 1948

Správa družstva nesúhlasila s umiestnením autodielenie na Ursínyho ulici.

2. 4. 1948

Vyzvali firmy Armatúrka a Siemens na očistenie svojho okolia. Rozhodli sa umiestniť do ulíc koly, aby autá nejazdili do dvorov a vnútroblokov.

7. 7. 1949

Písomne upozornili majiteľov motocyklov, že nesmú parkovať motorky na chodníkoch, čo ustanovuje domový poriadok aj policajno-bezpečnostné predpisy.

11. 11. 1950

Predseda pripomenul 32. výročie založenia ČSR a 33. výročie Veľkej ruskej októbrovej revolúcie. Konštatoval, že „našou smernou líniou pre budúcnosť je Lenin, maršal mieru, a generalissimus Stalin a ich žiak prezident ČSR Klement Gottwald“.

10. 1. 1951

Výmer Povereníctva práce a sociálnych vecí Stavebné družstvo Legiodomy, s.r.o. zrušil. V histórii domov i živote jeho obyvateľov sa tým otvorila úplne nová kapitola.

Na základe publikácie Dokument Legiodomy autorov Eudovíta a Zuzany Kollárikovcov spracovala Jana Škutková.

Publikácia je k dispozícii v pobočkách Knihnice Bratislava – Nové Mesto.

Radosti z tradícií sa deti nevzdali

Aj v čase pandémie a opatrení spojených s COVID-19 sa naša zakasárnická komunita a škola snažia zachovávať tradície a rokmi vybudované aktivity spojené s príchodom jari a veľkonočných sviatkov. Žiaľ, nemohli sme usporiadať veľkonočné dielničky a slávnosť ani zvykoslovné pásmo víťania jari na Kuchajde

ako po iné roky, no nevzdali sme sa. Deti sa vzdelávali v tradičných zručnostiach a osvojovali si nové výtvarné techniky v školskom klube detí. Z ich výrobkov a nápadov vznikla krásna veľkonočná výzdoba vo vestibule a na chodbách školy, ktorá teší nielen nás, ale aj každého rodiča či návštevníka školy.

Zúčastnili sa súťaže *Veľkonočná lúka*, ktorú zorganizovalo OC VIVO!, a poslali sme do nej vajcia vyzdobené tradičnými ľudovými ornamentmi a motívami čičmanskej modrotlačky. Naše vajčko sa porote páčilo najviac a ako odmenu za prvé miesto sme získali zážitkový pobyt vo vedeckom centre George Science.

Deti rodičov, ktorí pracujú v kritickej infraštruktúre, mali počas jarných prázdnin možnosť navštevovať tematicky ladený tábor. V areáli školskej záhrady obnovili záhony a vysadili kvety. Čas im spestrila práca s knihou a jej dramatizácia, šport či kino s pukancami.

Petra Kicková, ZŠ s MŠ Za kasárňou

Novinka v knižnici! Zadarmo si môžete požičať e-knihy, v ponuke je viac ako 10-tisíc titulov

Novomestská knižnica prináša skvelú novinku, tzv. e-výpožičky. V spolupráci s portálom Palmknihy (eReading) ponúka čitateľom prístup k viac ako 10 000 e-knihám prostredníctvom online katalógu knižnice <https://opac.kbnm.sk>

Z pohodlia domova si zadarmo a kedykoľvek môžete požičať e-knihu (elektronickú alternatívu tlačenej knihy).

Ako na to?

- Pred vašou prvou e-výpožičkou je potrebná registrácia a inštalácia mobilnej aplikácie. Viac informácií a návod nájdete tu: <https://www.kbnm.sk/e-knihy/>
- V katalógu Knižnice Bratislava-Nové Mesto (<https://opac.kbnm.sk>) si potom vyberiete niektorú z ponúkaných e-knží. Tá sa obratom automaticky priradí k vášmu profilu na portáli Palmknihy a bude sa dať otvoriť v špeciálnej aplikácii na požíčanie e-knží (momentálne máte na výber dve aplikácie: eReading alebo Palmknihy).
- Výpožičná doba je 31 dní. Nasledujúci deň sa e-kniha sama vymaže, nie je potrebné ju vrátiť.
- Naraz môžete mať požičané tri e-knihy. Pripojenie k internetu potrebujete len pre jednorazové stiahnutie e-knihy do zariadenia, počas jej čítania môžete byť offline.

Novomestská knižnica chce touto novinkou vyjsť v ústrety čitateľom, ktorí ju počas náročnej situácie nemôžu navštíviť. Bližšie informácie nájdete na stránke <https://www.kbnm.sk/e-knihy/>

Malí aj veľkí si otestovali vedomosti

Počas tretieho marcového víkendu zorganizovala mestská časť zábavnú súťaž *Novomestská knižná šifra*, pri ktorej si počas príjemnej prechádzky mohli preveriť znalosti z literatúry cele rodiny.

V areáli prírodného kúpaliska Kuchajda a v parku Jama mohli nájsť Novomestčania desať stanovišť s úryvkami zo známych literárnych diel. Súťažnou úlohou bolo najskôr stanovište nájsť a potom uhádnuť, z ktorej knihy ten-ktorý úryvok pochádza. Aby sa mohli zapojiť všetky generácie, na každom stanovišti bola pripravená jedna tabuľka s citátom z knihy pre dospelých a jedna pre deti. Odpovede poslali súťažiaci mailom a tí, na ktorých sa usmialo šťastie pri zrebovaní, dostali hodnotné knižné ceny.

Tomáš Hanulík

Snímka Jana Plevová

INZERCIA

Vodoinštalatérsvo - oprava, montáž. 0904572977.

Ľubomír Feldek verí, že slovenské deti majú knihy stále v láske

Podporiť a motivovať žiakov nielen k čítaniu a k umeleckému prednesu, ale tiež naučiť ich čítať s porozumením. To sú hlavné ciele projektu, do ktorého sa môžu zapojiť žiaci bratislavských základných škôl. O tom, aké knihy v detstve čítal, čo si z nich odniesol a v čom sú dnešné deti odlišné od starších generácií, sme sa porozprávali s patrónom súťaže, básnikom, prozaikom a dramatikom Ľubomírom Feldekom.

Ste patrónom projektu, ktorý zároveň nesie vaše meno – Čítame pre radosť, čítame Feldeka. Akí autori či knihy vás oslovili, keď ste boli vo veku žiakov, ktorí sa dnes odhodlávajú zapojiť do našej súťaže?

Boli to najmä knižky, ktoré som nachádzal pod vianočným stromčekom. Dobšinského Prostonárodné slovenské povesti, Staré grécke báje, knižky Jozefa Cígera Hronského Dubkáčik a Budkáčik, Smelý zajko, Smelý zajko v Afrike.

Čo ste si z tých kníh odniesli?

Nespomínam si na nič, čo by bolo poplatné ideológii tej doby. Takže zrejme už vtedy som sa naučil čosi, čo sa mi zišlo aj neskôr. Naučil som sa, že tvorba pre deti je jeden z najlepších azylov vnútornej slobody.

Básne ste začali uverejňovať už na strednej škole, v časopise Mladý priekopník. Spomínate si však na vašu úplne prvú – detskú tvorbu?

Najranejšia vlastná báseň, na ktorú si spomínam a ktorú mi, keď som mal ešte len jedenásť rokov, uverejnili aj v žilinskom denníku Deň, bola báseň Tatry. Ak sa pýtate na jej text, ten si taktiež pamätám dodnes:

TATRY

Z Gerlachu aj z Kriváňa,
zo Štrbského plesa
vzduch Tatier k nám zaváňa,
srdce pri ňom plesá.

Tam v oblaky končiar biely
Lomnického štítu cieľ,
tam sa slnia v slnca jase
Rysy v celej svojej kráse.

...

Tá báseň znie, akoby ju napísal nejaký štúrovec – a nie je to náhoda. Bol som vtedy naozaj básnický odchovanec štúrovcov.

Tým, že si dodnes spomínate na text vašej prvej básne, ste ma úprimne celkom šokovali. Spomeniete si aj na prvú knihu, ktorú ste si kúpili za „vlastné“?

Pamätám si ju úplne presne. V Žiline na Sládkovičovej ulici visela nad jedným obchodom tabuľa Trávniček. Bolo to meno, ktoré som možno už pred prísťahovaním do Žiliny mohol zazrieť na niektorej z knižiek, čo som

už v Senici nachádzal pod vianočným stromčekom. A zrazu som ho v roku 1946 zazrel „naživo“. Trávniček – to bolo papiernictvo, kde sme si kupovali školské potreby – a zároveň aj kníhkupectvo. Väčšina jeho zákazníkov boli školáci, Trávniček dobre odhadol, že im musí vyjsť v ústrety aj cenovo. To on vymyslel lacnú brožovanú edíciu Čítanie študujúcej mládeže. Jeho nápad neskôr prevzalo Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry (či ešte neskorší Tatran).

Aj moja prvá kniha kúpeneá za vlastné peniaze bola z tejto edície. Raz mi totiž, ako som si prezeral knihy v Trávničkovom výklade, padol pohľad na brožovanú knihu, čo stála iba dve koruny – presne toľko som mal vo vrecku. Vošiel som a kúpil som si ju. Bola to Bottova smrť Jánošíkova. Neskôr zase Samo Chalupka. Tak som si už v detstve obľúbil štúrovcov a osvojil som si ich básnickú dikciu.

Hovorí sa, že dnešná mládež málo číta, má k dispozícii sociálne siete či počítačové hry. Vedia im multimédiá vynahradiť kontakt so skutočnou knihou?

Naše vnúcatá majú stále v láske aj knihy, a verím, že takisto aj všetky slovenské deti. Veď vidím, že vychádza veľa krásnych kníh pre deti. Určite by nevychádzali, keby ich nikto nekupoval.

V čom sú podľa vás dnešné deti odlišné?

Vedia všeličo, čo sme nevedeli my. Niekedy, keď stretnem na ulici škôlku a počujem pani učiteľku, ako konverzuje s deťmi po anglicky, až im to závidím. Ja síce viem po anglicky čítať, ale hovoriť tak spontánne a bez problémov po anglicky ako tí škôlkari, to by som veru nedokázal.

Pandémia koronavírusu izolovala školákov v domácom prostredí a mnohí to znášajú len s ťažkosťami. Vy sám ste vyštudovaný pedagóg. Čo by v dnešnej

náročnej dobe mohlo dodať žiakom podporu a motiváciu?

Asi bude dobre, keď sa čo najskôr vrátia do školy. Oddychnu si tam od toho náročného onlajnového vyučovania.

Zhovárал sa Branislav Oprala

Bližšie informácie o projekte nájdete na zadnej strane obálky nášho časopisu.

**Stredisko kultúry Bratislava Nové Mesto
a Rádio Regina Západ**

vyhlasujú súťaž

pre žiakov základných škôl z Bratislavy
pod záštitou spisovateľa Ľubomíra Feldeka

ČÍTAME PRE RADOSŤ

ČÍTAME FELDEKA

Podmienky súťaže:

- Pošli videonahrávku s prednesom max. 2,5 min. do 16. mája 2021 na mailovú adresu:
citamesradostou@gmail.com.
- Vyber si a načítaj ukážku z knižky Ľ. Feldeka, starší žiaci môžu zvoliť aj niektorý z jeho prekladov (napr. Shakespeara).
- Napíš meno, vek a ktorú školu navštevuješ.
- Zaslaním videonahrávky automaticky dostávame súhlas s ich zverejnením.

Porota: Ľubomír Feldek – spisovateľ,
Adela Vinczeová – moderátorka
Juraj Bača – herec, režisér, moderátor a hudobník,
Bibiána Ondrejková – herečka, moderátorka a spisovateľka,
Milo Král' – herec, režisér a hudobník

Na víťazov čakajú atraktívne ceny a zážitky.

:RÁDIO REGINA²